

«СЛОВО ПРО ПОХІД ІГОРІВ»

«Слово про похід Ігорів» – зразок героїчного епосу в давній літературі, її вершинне досягнення

«Слово про похід Ігорів»

Літературний рід – ліро-епос

Васнецов В.М. Витязь на распутье. 1882 г. Холст. Масло. ГРМ.

У «Слові...» присутні елементи двох жанрів: прози й поезії. Перші видавці визначили його як Героїчну пісню, Сучасники – як Поему (поетичність метафор і порівнянь, ритмічна будова значної частини тексту, багата символіка) або Повість. Сучасні вчені відзначають, що тут наявні яскраво виражені епічні елементи, сильний ліричний струмінь, ритмізована мова, своєрідна композиція, що дає підставу вважати цей оригінальний високохудожній твір Героїчною поемою.

«Слово про похід Ігорів»

Автор

Думки вчених розійшлися: одні вважають, що твір написаний кимсь із тогочасної феодальної верхівки (може, самим Ігорем чи його сином Володимиром), інші – незнатною людиною, вихідцем з Чернігово-Сіверщини, одним із учасників походу, який повернувся на батьківщину. Деякі вважають автором Бояна.

«Слово про похід»

пѣти. Слава Игорю Стѣславичю
Буйтуру Всеволоду Владимичю Игорю
дичю Зврази Антязи и Зруфиню то
Зарата за христови на поганьскы
ки. Антязе и слава Зруфиню. Аминь.

Техніка написання «Слова...». Видання твору

Віднайдений текст «Слова...» був написаний скорописом без проміжків між словами, з надрядковими літерами і знаками (титлами), що для економії дорогого пергаменту ставилися замість пропущених літер.

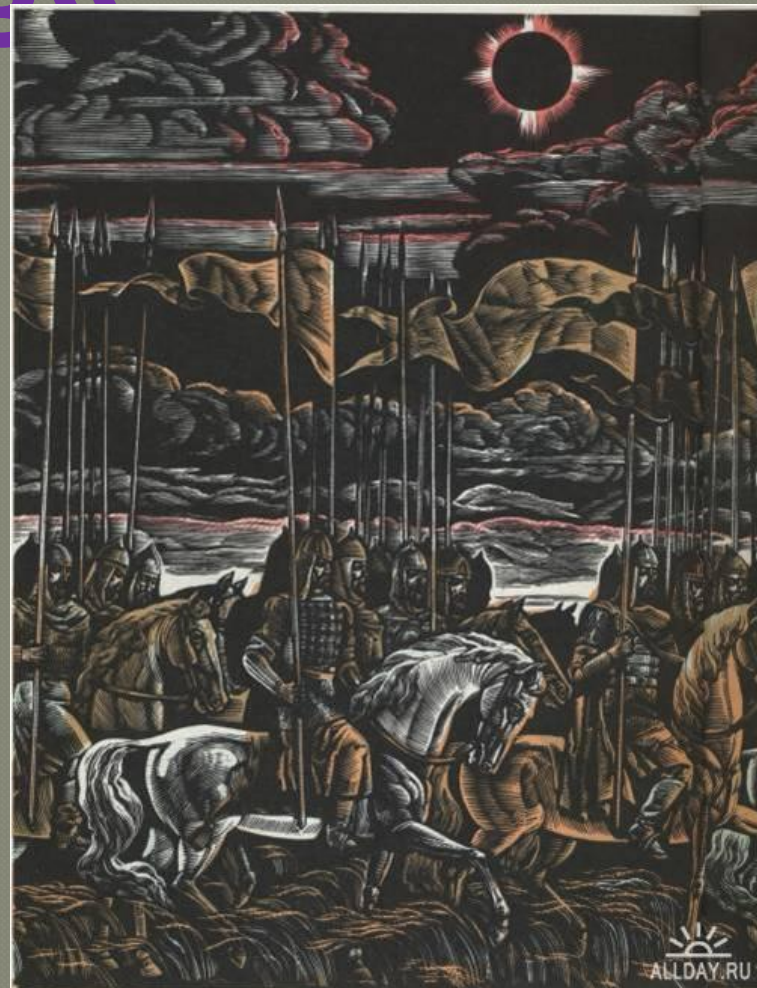
Згодом Мусіним-Пушкіним текст був поділений на слова, речення, абзаци.

Було зроблено копії,

«Слово про похід Ігорів»

1792 р. – час відкриття рукопису;
1800 р. перше видання «Слова...».

Приблизно в 1788 – 1792 рр. у бібліотеці одного з монастирів м.Ярославля в рукописному збірнику, написаному наприкінці XV ст., знайшли не відомий досі текст. Його придбав колекціонер старовини О. Мусін-Пушкін. Російські вчені підготували рукопис до видання двома мовами – оригінальним текстом і в перекладі російською мовою, який вийшов друком 1800 р. в Москві. Під час війни з Наполеоном у Москві згорів оригінал «Слова...» і більшість тиражу його першого видання.

«Слово про похід Ігорів»

Тема твору

Зображення невдалого походу князя Ігоря проти половців 1185 р. (у вузькому розумінні); історична доля Руської землі, її минуле, сучасне й майбутнє (у широкому розумінні).

Ідея твору

Заклик до єднання, любові до рідної землі. «Слово о полку Ігоревім» – не тільки найвидатніша пам'ятка давньоруської літератури, але й зразок героїчного епосу народу. Невідомий автор закликає берегти й любити Русь-Україну, примножувати її багатства.

«Слово про похід Ігорів»

Характерні риси «Слова...» (спільні для всіх усних і писемних творів героїчного епосу):

- проводиться тема захисту рідної землі від народу-агресора;
- історичне тло створюється у протистоянні ворогу;
- у центрі боротьби стоїть держава;
- епічні герої орієнтуються на верховного правителя, який уособлює народну єдність;
- з повагою мовиться про родоначальників;
- герої проявляють небачену сміливість і в бій за рідну землю йдуть, як на свято.

«Слово про похід

Історична основа

Міжусобні змагання князів Київської Русі за землю призвели до жахливої руїни: пограбування міст, спалення сіл, захоплення полонених, убивства родичів.

Ситуацією скористалися половці, які з 1061 р. нападали на східнослов'янські землі.

Керуючись головним завданням (захист Руської землі), у 1183 р. Великий князь київський Святослав з допомогою ще кількох князів переміг половців. Князь Ігор також вирішує завоювати половців: перший похід вдалий, другий (через 2 роки, у 1185 р.) – закінчився поразкою у битві на р. Каялі

«Слово про похід Ігорівича»

Цей виступ князя Ігоря проти половців і взято за основу «Слова...», про це розповідають також і літописи. Найдокладніше оповідання знаходимо в Київському літописі за Іпатіївським списком. Хід подій той самий, але оповідання точніше, в ньому є подробиці, яких немає в поемі.

Васнецов В.М. После побоища Игоря Святославовича с половцами. 1880 г. Холст. Масло. ГТГ.

«Слово про похід»

Затемнення сонця. Авторський поетичний прийом, за допомогою якого повністю реабілітується князь Ігор і його похід. Згідно з уявленнями XII ст. затемнення було провісником можливої біди, яка, однак, не вважалася неминучою. Тому князь Ігор приймає рішення вийти в похід назустріч небезпеці і відвести біду від рідної землі навіть ціною власного життя. Це і є найвищий подвиг в ім'я Вітчизни.

«Слово про похід

Ігорів»

Найперший переклад твору українською мовою належить М. Шашкевичу.

У другій половині XIX ст. талановиті переклади та переспіви «Слова...» здійснили І. Вагилевич, М. Максимович, С. Руданський, Т. Шевченко, І. Франко, Ю. Федькович, Б. Грінченко та ін.;

у XX ст. М. Зеров, Н. Забіла, В. Шевчук, Вал. Шевчук, П. Тичина, А. Малишко та ін.

